Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi
Commissioner for Protection from Discrimination

RAPORT MONITORIMI

MBI PËRFITIMIN E BURSAVE NGA NXËNËSIT E ARSIMIT PARAUNIVERSITAR

NË INSTITUCIONET ARSIMORE PUBLIKE

Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi

Tetor, 2026

HYRJE 3
QËLLIMI DHE OBJEKTIVAT E MONITORIMIT 3
KUADRI LIGJOR DHE INSTITUCIONAL 3
METODOLOGJIA 4
GJETJET E MONITORIMIT 6
Praktika institucionale e KMD-së 6
Praktika e KMD-së në shifra 6
Disponueshmëria, cilësia dhe krahasueshmëria e të dhënave 7
Mbulimi i aplikimeve dhe diferencat ndërmjet bashkive 8
Planifikimi i kuotave dhe financimi i skemës 10
Rreziku i pabarazive territoriale 11
Procedura administrative, dokumentacioni dhe zbatimi i kritereve 11
Informimi, aksesueshmëria e skemës dhe rastet pa aplikime 12
PËRFUNDIME 12
REKOMANDIME 13
Ministrisë së Arsimit 13
Njësive të vetëqeverisjes vendore 14
Ministrisë së Arsimit dhe njësive të vetëqeverisjes vendore 15
ANEKS 16

HYRJE

E drejta për arsim dhe garantimi i aksesit të barabartë në arsim përbëjnë elemente themelore të parimit të barazisë dhe mosdiskriminimit. Në këtë kuadër, skema e bursave për nxënësit e arsimit parauniversitar publik përfaqëson një mekanizëm mbështetës që synon të lehtësojë pengesat ekonomike dhe sociale që mund të ndikojnë në aksesin, vijueshmërinë dhe përfundimin e arsimit.

Zbatimi efektiv i kësaj skeme kërkon jo vetëm përcaktimin e kritereve dhe sigurimin e burimeve financiare, por edhe procedura të qarta, praktika të njëtrajtshme administrative, informim të aksesueshëm dhe koordinim ndërmjet institucioneve përgjegjëse.

Në ushtrimin e kompetencave të tij ligjore, Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi ka evidentuar, përmes praktikës institucionale, çështje që lidhen me mënyrën e administrimit dhe zbatimit të skemës së bursave. Këto problematika krijuan nevojën për një vlerësim më të gjerë të funksionimit të skemës në nivel vendor dhe të ndikimit të saj në garantimin e aksesit të barabartë për nxënësit, veçanërisht për ata që ndodhen në kushte vulnerabiliteti.

QËLLIMI DHE OBJEKTIVAT E MONITORIMIT

Qëllimi i monitorimit është vlerësimi i zbatimit të skemës së bursave për nxënësit e arsimit parauniversitar publik nga perspektiva e barazisë dhe mosdiskriminimit, me fokus te mundësia e përfitimit nga skema, zbatimi i kritereve ligjore, mbulimi i kërkesave dhe njëtrajtshmëria e praktikave administrative.

Në mënyrë të veçantë, monitorimi synon të vlerësojë: raportin ndërmjet aplikimeve, kuotave të kërkuara dhe bursave të dhëna; burimet e financimit; mënyrën e zbatimit të kritereve të VKM nr. 666/2019, të ndryshuar; procedurat dhe dokumentacionin e aplikimit; si dhe pengesat që mund të ndikojnë në aksesin e nxënësve në kushte vulnerabiliteti. Vëmendje e posaçme i kushtohet situatës së nxënësve që u përkasin kategorive të mbrojtura nga legjislacioni kundër diskriminimit, përfshirë nxënësit romë dhe egjiptianë.

KUADRI LIGJOR DHE INSTITUCIONAL

Monitorimi mbështetet në kuadrin kushtetues dhe ligjor për të drejtën për arsim, barazinë dhe mbrojtjen nga diskriminimi, si dhe në aktet që rregullojnë konkretisht skemën e bursave.

Kushtetuta e Republikës së Shqipërisë garanton barazinë përpara ligjit dhe të drejtën për arsim. **Ligji nr. 10 221, datë 04.02.2010, "Për Mbrojtjen nga Diskriminimi**", i ndryshuar, garanton mbrojtjen efektive nga diskriminimi edhe në fushën e arsimit dhe përcakton kompetencat e Komisionerit për shqyrtimin dhe monitorimin e zbatimit të parimit të barazisë.

Në nivel ndërkombëtar, relevante për objektin e monitorimit janë, ndër të tjera, Konventa e Kombeve të Bashkuara për të Drejtat e Fëmijës dhe Konventa Ndërkombëtare për Eliminimin e të Gjitha Formave të Diskriminimit Racor, në raport me të drejtën për arsim dhe garantimin e saj pa diskriminim.

VKM nr. 666, datë 10.10.2019, "Për kuotat financiare të ushqimit në mensa e konvikte dhe përcaktimin e kritereve për përfitimin e bursave e të pagesave për nxënësit e arsimit parauniversitar në institucionet arsimore publike", e ndryshuar, miratuar në zbatim të nenit 19 të ligjit nr. 69/2012 "Për sistemin arsimor parauniversitar në Republikën e Shqipërisë", i ndryshuar, përbën aktin kryesor rregullator të skemës. Ajo përcakton kriteret ekonomike, kriteret e rezultateve, kategoritë e veçanta joekonomike dhe kategoritë e lidhura me arsimin profesional në fusha prioritare. Për monitorimin ka rëndësi të posaçme kriteri për fëmijët e familjeve në nevojë, të regjistruar në arsimin bazë, të cilët për pamundësi financiare nuk mund të ndjekin arsimin.

Zbatimi i skemës së bursave mbështetet në përgjegjësitë e ndara ndërmjet institucioneve qendrore dhe njësive të vetëqeverisjes vendore. Ministria përgjegjëse për arsimin përgatit planin e shpërndarjes së bursave, ndërsa njësitë e vetëqeverisjes vendore kryejnë procedurat e shqyrtimit dhe miratimit të përfituesve, në përputhje me kriteret dhe kuotat e përcaktuara nga kuadri rregullator. Skema parashikon gjithashtu përdorimin e burimeve financiare vendore, si dhe detyrime për raportimin dhe publikimin e vendimmarrjes. Për rrjedhojë, koordinimi institucional, planifikimi i kuotave dhe transparenca e procedurave përbëjnë elemente thelbësore për funksionimin efektiv të saj.

METODOLOGJIA

Monitorimi është realizuar në ushtrim të kompetencave të Komisionerit për Mbrojtjen nga Diskriminimi, të parashikuara në nenin 32, pika 1, shkronja "dh", të ligjit nr. 10 221, datë 04.02.2010, "Për mbrojtjen nga diskriminimi", të ndryshuar. Në përputhje me pikën 2 të këtij neni, institucionet publike kanë detyrimin të mbështesin Komisionerin në ushtrimin e funksioneve të tij dhe të vënë në dispozicion informacionin e kërkuar.

Monitorimi synon evidentimin dhe vlerësimin e praktikave institucionale në zbatimin e skemës së bursave, nga perspektiva e barazisë dhe mosdiskriminimit, pa paragjykuar vlerësimin individual të rasteve që mund të trajtohen nëpërmjet procedurave të tjera të parashikuara nga ligji.

Monitorimi është realizuar nëpërmjet mbledhjes, sistemimit dhe analizës krahasuese të të dhënave administrative të kërkuara nga Ministria e Arsimit dhe Sportit dhe njësitë e vetëqeverisjes vendore. Periudha e referimit përfshin vitet shkollore 2022–2023, 2023–2024 dhe 2024–2025.

Analiza e të dhënave për këto vite shkollore plotësohet me referenca nga praktika institucionale e KMD-së dhe nga rekomandimi i datës 22.06.2026. Këto referenca përdoren për të shpjeguar problematikat dhe masat e propozuara. Të dhënat e periudhës së monitoruar nuk mundësojnë, në vetvete, vlerësimin e zbatimit të rekomandimit të vitit 2026.

Për secilën njësi vendore u kërkua informacion mbi numrin e aplikimeve, kuotat e kërkuara dhe të miratuara, bursat e dhëna, burimin e financimit, kategoritë përfituese, të dhënat për nxënësit romë dhe egjiptianë, si dhe aspektet procedurale të aplikimit dhe vendimmarrjes.

Monitorimi ka përfshirë të 61 njësitë e vetëqeverisjes vendore, të cilave u është kërkuar informacion në kuadër të këtij procesi. Nga këto, 56 bashki kanë përcjellë përgjigje, ndërsa Bashkitë Kavajë, Krujë, Maliq, Memaliaj dhe Prrenjas nuk kanë kthyer përgjigje. Për rrjedhojë, analiza e të dhënave mbështetet në informacionin e administruar nga 56 bashkitë që iu përgjigjën kërkesës së KMD-së.

Plotësia dhe mënyra e raportimit ndryshojnë ndërmjet bashkive dhe viteve shkollore, duke kufizuar krahasueshmërinë e informacionit. Analiza përdor vetëm të dhënat e disponueshme dhe të krahasueshme, pa plotësime me supozime dhe pa përllogaritur një normë të vetme kombëtare të mbulimit të aplikimeve.

Të dhënat kryesore të monitorimit

PËRFITIMI I BURSAVE NË ARSIMIN PARAUNIVERSITAR PUBLIK

61

njësi të vetëqeverisjes vendore të përfshira në monitorim

56

bashki kanë përcjellë përgjigje

5

bashki nuk kanë kthyer përgjigje

39

bashki kanë raportuar të dhëna numerike për aplikimet për të tre vitet shkollore

17

bashki kanë raportuar përdorimin e fondeve të veta për financimin e bursave

2 nga 61

bashki kanë raportuar të dhëna mbi nxënësit përfitues romë dhe egjiptianë

GJETJET E MONITORIMIT

Praktika institucionale e KMD-së

Gjatë viteve 2024 dhe 2025, pranë KMD-së u paraqitën 61 ankesa nga prindër të nxënësve që ndiqnin arsimin parauniversitar me kohë të plotë në institucionet arsimore publike në bashkitë Tiranë dhe Korçë. Ankesat kishin si objekt mospërfitimin e bursës sipas VKM-së nr. 666, datë 10.10.2019, të ndryshuar. Në përfundim të shqyrtimit të çështjeve, Komisioneri konstatoi raste diskriminimi dhe kërkoi marrjen e masave për trajtimin me bursë të nxënësve përkatës dhe shmangien e përsëritjes së situatave të konstatuara.

Praktika e KMD-së në shifra

Viti shkollor 2024-2025 | Ankesat për mospërfitimin e bursës

61 ANKESA
të paraqitura pranë KMD-së

42 RASTE
me diskriminim të konstatuar

ÇFARË EVIDENTOI PRAKTIKA?

Procedura jo të qarta
Mungesë e një procedure të formalizuar dhe të njëtrajtshme për aplikimin.

Gjurmueshmëri e pamjaftueshme
Mungesë e provës së aplikimit dhe e kriterit konkret mbi të cilin kërkohej përfitimi.

Barrë administrative
Kërkim dokumentesh që disponoheshin ose mund të administroheshin nga institucionet publike.

Zbatim jo i njëtrajtshëm
Interpretime të ndryshme të kritereve të përfitimit nga njësitë e vetëqeverisjes vendore.

Kërkesa mbi kuotat
Mospërputhje ndërmjet numrit të kërkesave dhe kuotave të miratuara.

Shqyrtimi i ankesave evidentoi problematika të përsëritura në administrimin e aplikimeve, zbatimin e kritereve dhe përputhjen e kuotave me kërkesat për bursë, të cilat trajtohen në nënseksionet përkatëse të këtij raporti.

Përsëritja e këtyre problematikave evidentoi nevojën për një vlerësim më të gjerë të mënyrës së zbatimit të skemës së bursave. Për këtë qëllim, me Urdhrin nr. 67, datë 23.06.2025, KMD nisi procedurën ex officio, duke e shtrirë verifikimin në praktikën e njësive të vetëqeverisjes vendore dhe në funksionimin e skemës në nivel më të gjerë.

Në vijim të kësaj procedure, Komisioneri, me shkresën nr. 1163 prot., datë 22.06.2026, i përcolli Ministrisë së Arsimit dhe njësive të vetëqeverisjes vendore një rekomandim për marrjen e masave pozitive për trajtimin me bursë të të gjitha kategorive përfituese sipas VKM-së nr. 666/2019, të ndryshuar. Rekomandimi përfshinte sigurimin e kuotave të nevojshme, forcimin e koordinimit dhe konsultimit ndërmjet nivelit qendror dhe vendor, si dhe hartimin e procedurave konkrete për aplikimin dhe dokumentimin e kërkesave për bursë.

Në kuadër të konsultimit të projektndryshimeve të VKM-së nr. 666/2019, Komisioneri, me shkresën nr. 974/1 prot., datë 02.06.2026, i ka propozuar Ministrisë së Arsimit rishikimin e kushteve të përfitimit të bursës për nxënësit e familjeve në nevojë, me qëllim që mbështetja financiare të kontribuojë në vijueshmërinë e arsimit dhe parandalimin e braktisjes shkollore. Gjithashtu, është propozuar forcimi i koordinimit ndërmjet institucioneve qendrore dhe vendore për planifikimin e kuotave dhe përcaktimin e kritereve objektive të përparësisë në rastet e pamjaftueshmërisë së fondeve.

Disponueshmëria, cilësia dhe krahasueshmëria e të dhënave

Nga 61 bashkitë e përfshira në monitorim, për 39 bashki disponohen të dhëna numerike për aplikimet për të tre vitet shkollore. Për pjesën tjetër, informacioni është i pjesshëm, mungon për një ose më shumë vite ose nuk është paraqitur në format të krahasueshëm.

Raportimi ndryshon edhe për sa i përket përmbajtjes: disa bashki identifikojnë veçmas aplikimet, kuotat dhe burimin e financimit, ndërsa të tjera raportojnë vetëm numrin e bursave. Në disa raste, përfshirë Elbasanin, Cërrikun dhe Lezhën, numri i bursave të raportuara rezulton më i lartë se numri i aplikimeve të pasqyruara. Këto mospërputhje nuk lejojnë ndërtimin e një treguesi unik kombëtar pa verifikim të mëtejshëm.

Gjetja kryesore në këtë drejtim është mungesa e një sistemi të standardizuar që të mundësojë gjurmimin e procesit nga aplikimi, vlerësimi i plotësimit të kritereve dhe vendimmarrja, deri te financimi dhe përfitimi i bursës.

Mbulimi i aplikimeve dhe diferencat ndërmjet bashkive

Për bashkitë ku të dhënat e raportuara mundësojnë krahasimin ndërmjet numrit të aplikimeve dhe bursave të dhëna, evidentohen diferenca të konsiderueshme si në nivelin e mbulimit, ashtu edhe në ecurinë e tij gjatë tre viteve shkollore të monitoruara.

Në Bashkinë Tiranë, për vitin shkollor 2024–2025 janë raportuar 2 800 aplikime dhe 2 439 bursa, që përfaqësojnë një nivel mbulimi prej rreth 87,1%. Krahasuar me dy vitet paraardhëse, kur raporti ndërmjet bursave dhe aplikimeve ishte rreth 59,5% në vitin 2022–2023 dhe 76,8% në vitin 2023–2024, të dhënat tregojnë një rritje të vazhdueshme të nivelit të mbulimit.

Në Bashkinë Durrës, për vitin shkollor 2024–2025 janë raportuar 800 aplikime dhe 729 bursa, ose rreth 91,1% e aplikimeve të raportuara. Edhe në këtë bashki evidentohet një ecuri në rritje krahasuar me vitet 2022–2023 dhe 2023–2024, kur niveli i mbulimit rezultonte përkatësisht rreth 84,1% dhe 89,5%.

Një ecuri e ndryshme evidentohet në Bashkinë Korçë. Për vitin shkollor 2024–2025 janë raportuar 617 aplikime dhe 350 bursa, që përfaqësojnë rreth 56,7% të aplikimeve. Ky raport paraqet rënie krahasuar me vitin 2023–2024, kur mbulimi ishte rreth 85,6%, ndërsa për vitin 2022–2023, sipas të dhënave të raportuara, numri i bursave rezultonte i barabartë me numrin e aplikimeve.

Edhe në Bashkinë Vlorë të dhënat tregojnë një ulje të nivelit të mbulimit: nga rreth 87,6% në vitin 2022–2023 dhe 84,5% në vitin 2023–2024, në rreth 63,7% në vitin 2024–2025.

Një diferencë e theksuar ndërmjet numrit të aplikimeve dhe bursave të raportuara evidentohet në Bashkinë Kamëz, ku për vitin shkollor 2024–2025 janë raportuar 600 aplikime dhe 100 bursa të financuara nga Ministria e Arsimit. Për interpretimin e këtij raporti nevojitet të sqarohet nëse numri i bursave përfshin të gjitha burimet e financimit dhe sa prej aplikimeve të paraqitura plotësonin kriteret e përfitimit.

Të dhënat tregojnë diferenca të konsiderueshme ndërmjet bashkive në raportin mes bursave të dhëna dhe aplikimeve të raportuara. Ky tregues nuk identifikon domosdoshmërisht aplikantët që plotësonin kriteret dhe mbetën pa bursë, pasi kjo kategori nuk është raportuar në mënyrë të njëtrajtshme. Diferencat duhen vlerësuar së bashku me kuotat, burimet e financimit dhe cilësinë e të dhënave dhe nuk përbëjnë, në vetvete, konstatim diskriminimi.

Këto diferenca evidentojnë nevojën për të vlerësuar jo vetëm numrin e bursave të miratuara, por edhe mënyrën se si identifikohen aplikantët që plotësojnë kriteret, trajtohen kërkesat e pambuluara dhe sigurohet një akses i barabartë në skemë.

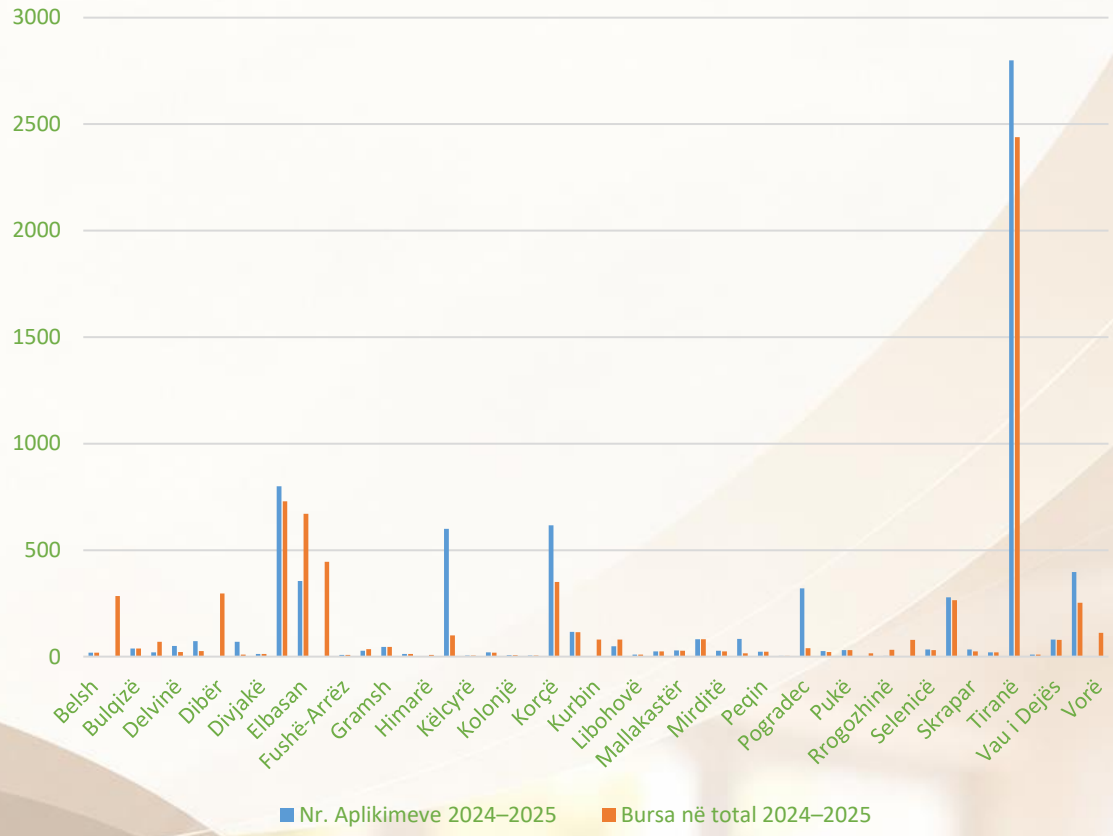

Figura 1. Numri i aplikimeve dhe bursave të dhëna sipas njësive të vetëqeverisjes vendore, për vitin shkollor 2024–2025.

Shënim: Figura përfshin njësitë e vetëqeverisjes vendore për të cilat, për vitin shkollor 2024–2025, janë raportuar të dhëna të krahasueshme mbi numrin e aplikimeve dhe bursave të dhëna. Bashkitë për të cilat informacioni mungon, është i paplotë ose paraqet mospërputhje që nuk lejojnë përllogaritjen e treguesit nuk janë përfshirë në përqindjen e mbulimit.

Figura 2. Raporti ndërmjet bursave të dhëna dhe aplikimeve të raportuara në bashkitë me vlera nën 100%, viti shkollor 2024–2025.

Shënim: Figura paraqet bashkitë me mbulim nën 100%, për të cilat disponohen të dhëna të krahasueshme. Bashkitë me mbulim 100% dhe rastet me të dhëna të paplota ose mospërputhje nuk janë përfshirë.

Planifikimi i kuotave dhe financimi i skemës

Analiza evidenton mospërputhje ndërmjet numrit të aplikimeve dhe numrit të kuotave të kërkuara pranë MAS-it. Në Durrës, për vitin 2022–2023 raportohen 715 aplikime kundrejt 500 kuotave të kërkuara, ndërsa në Korçë për vitin 2023–2024 raportohen 582 aplikime kundrejt 422 kuotave të kërkuara. Në bashki të tjera, si Belsh, Cërrik dhe Lezhë, evidentohet situata e kundërt, ku kuotat e kërkuara janë më të larta se aplikimet e raportuara.

Në të njëjtën kohë, financimi i bursave nuk mbështetet në një burim të vetëm. Krahas kuotave të institucioneve qendrore, 17 bashki raportojnë përdorimin e fondeve të veta të paktën në një nga vitet e monitoruara. Në Tiranë, financimi nga fondet e bashkisë rritet nga 407 bursa në vitin 2022–2023 në 1 139 në vitin 2024–2025; në Durrës, nga 60 në 409 bursa.

Rreziku i pabarazive territoriale

Të dhënat evidentojnë se mundësia për mbulimin e kërkesave për bursë nuk lidhet vetëm me kuotat e financuara në nivel qendror, por në disa raste edhe me aftësinë financiare të njësive të vetëqeverisjes vendore për të përdorur burime të veta. Për rrjedhojë, nxënës me nevoja të krahasueshme mund të kenë nivele të ndryshme të mbështetjes në varësi të njësisë vendore ku ndjekin arsimin. Kjo situatë nuk përbën në vetvete konstatim diskriminimi, por evidenton nevojën për vlerësim të skemës edhe nga perspektiva e barazisë territoriale dhe e garantimit të një standardi sa më të njëtrajtshëm të mbështetjes.

Procedura administrative, dokumentacioni dhe zbatimi i kritereve

Monitorimi evidentoi se zbatimi i procedurave për administrimin e kërkesave për bursë nuk paraqitet i njëtrajtshëm ndërmjet njësive të vetëqeverisjes vendore. Informacioni i administruar tregon diferenca në mënyrën e organizimit të procesit, në formalizimin e procedurave, në dokumentacionin e kërkuar dhe në mënyrën e zbatimit të kritereve të përcaktuara nga VKM nr. 666, datë 10.10.2019, e ndryshuar.

Një nga problematikat e evidentuara lidhet me mungesën e procedurave të qarta dhe të formalizuara për aplikimin dhe shqyrtimin e kërkesave për bursë. Nga informacioni i administruar nuk rezulton një praktikë e konsoliduar dhe e standardizuar në nivel vendor që të përcaktojë në mënyrë të qartë fazat e aplikimit, dokumentacionin që duhet të paraqitet, mënyrën e administrimit të kërkesës dhe evidentimin e kriterit mbi bazën e të cilit kërkohet përfitimi i bursës. Edhe dokumentacioni i administruar më herët nga KMD në kuadër të trajtimit të ankesave ka evidentuar raste në të cilat aplikantët nuk dispononinë një dokument që të provonte paraqitjen e kërkesës, dokumentacionin e dorëzuar dhe kriterin konkret për të cilin kishin aplikuar.

Problematika janë evidentuar edhe lidhur me dokumentacionin e kërkuar nga aplikantët. Në raste të trajtuara nga KMD, qytetarëve u janë kërkuar dokumente që disponoheshin ose mund të administroheshin nga institucionet publike, ndërsa mosparaqitja e tyre ka ndikuar në vijimin ose rezultatin e procedurës. Kërkesa të tilla shtojnë barrën administrative për familjet dhe mund të vështirësojnë aksesin efektiv në skemën e bursave, veçanërisht për familjet në kushte vulnerabiliteti.

Një çështje tjetër e konstatuar lidhet me interpretimin dhe zbatimin jo të njëtrajtshëm të kritereve të përfitimit. Në praktikën e shqyrtuar nga KMD janë evidentuar raste në të cilat kriterit të përcaktuar në pikën 2.1, shkronja “c”, të VKM nr. 666/2019 i janë shtuar kushte që nuk parashikohen shprehimisht në formulimin e tij, ndër të tjera lidhur me mospërfitimin e ndihmës ekonomike dhe statusin e punësimit të prindërve. KMD ka evidentuar se interpretime të tilla mund të kufizojnë përfitimin përtej kushteve të përcaktuara nga akti nënligjor dhe të sjellin praktika të ndryshme në zbatimin e të njëjtit kriter.

Në këtë kuadër, vlerësimi i skemës duhet të marrë në konsideratë nevojën për mekanizma që garantojnë një nivel bazë të mbështetjes për nxënësit që plotësojnë kriteret, pavarësisht kapaciteteve financiare të njësisë vendore përkatëse.

Krahas problematikave në interpretimin dhe zbatimin e kriterit nga njësitë e vetëqeverisjes vendore, KMD ka evidentuar nevojën për qartësimin e vetë formulimit të pikës 2.1, shkronja "c", të VKM-së nr. 666/2019, të ndryshuar. Në rekomandimin e datës 22.06.2026, Komisioneri ka vlerësuar se lidhja e përfitimit të bursës me mosndjekjen e arsimit bazë krijon rrezik për përjashtimin e nxënësve që ndodhen në vështirësi ekonomike, por vijojnë rregullisht shkollën. Në këtë këndvështrim, mbështetja financiare duhet të shërbejë edhe për ruajtjen e vijueshmërisë dhe parandalimin e braktisjes shkollore nga nxënësit e familjeve në nevojë.

Në rastet e shqyrtuara nga KMD, vendosja e kushteve shtesë për përfitimin e bursës, të cilat nuk gjejnë mbështetje në kuadrin ligjor përkatës, është vlerësuar si problematikë në raport me parimin e ligjshmërisë dhe zbatimin e njëtrajtshëm të kritereve. Praktika të tilla mund të kufizojnë mundësinë e përfitimit nga skema për kategori nxënësish që plotësojnë kushtet e parashikuara nga akti nënligjor.

Informimi, aksesueshmëria e skemës dhe rastet pa aplikime

Nga të dhënat e administruara gjatë monitorimit rezultojnë edhe njësi të vetëqeverisjes vendore në të cilat nuk janë raportuar aplikime ose kërkesa për bursë gjatë periudhës së monitoruar. Megjithatë, informacioni i disponueshëm nuk është i mjaftueshëm për të përcaktuar shkaqet e mungesës së aplikimeve dhe, për rrjedhojë, nuk lejon nxjerrjen e përfundimeve nëse kjo lidhet me mungesën e personave që plotësojnë kriteret, me nivelin e informimit, me mënyrën e organizimit të procedurës apo me faktorë të tjerë.

Monitorimi evidenton gjithashtu se informacioni i administruar nga bashkitë nuk mundëson një vlerësim të njëtrajtshëm të masave të ndërmarra për informimin e publikut dhe asistimin e aplikantëve gjatë procesit. Për këtë arsye, informimi dhe aksesueshmëria e procedurës përbëjnë një aspekt që kërkon monitorim më të strukturuar, veçanërisht për kategoritë në kushte vulnerabiliteti, për të vlerësuar nëse informacioni mbi skemën arrin në mënyrë efektive te personat potencialisht përfitues.

PËRFUNDIME

Nga analiza e të dhënave dhe praktikës institucionale të KMD-së rezultojnë pesë përfundime kryesore:

Mungesë e standardizimit dhe gjurmueshmërisë së të dhënave.
Të dhënat e administruara nuk mundësojnë ndjekjen në mënyrë të njëtrajtshme të procesit nga aplikimi deri në vendimmarrje dhe përfitim. Vetëm 39 bashki kanë raportuar të dhëna numerike për aplikimet për të tre vitet e monitoruara.

Diferenca të konsiderueshme ndërmjet aplikimeve, kuotave dhe bursave të dhëna.
Në disa bashki evidentohet një raport i lartë ndërmjet bursave të dhëna dhe aplikimeve të raportuara, ndërsa në të tjera ky raport është ndjeshëm më i ulët. Megjithatë, të dhënat e administruara nuk mundësojnë identifikimin e saktë të aplikantëve që plotësonin kriteret dhe nuk përfituan bursë. Për këtë arsye, diferencat duhet të analizohen në raport me kuotat, burimet e financimit dhe cilësinë e të dhënave, pa përbërë në vetvete konstatim diskriminimi.

Ndikimi i burimeve financiare vendore dhe dimensioni territorial.
Përdorimi i fondeve vendore nga 17 bashki ka rritur mundësinë e mbulimit të kërkesave, por njëkohësisht evidenton se niveli i mbështetjes mund të ndikohet nga kapaciteti financiar dhe prioritetet buxhetore të secilës njësi vendore.

Zbatim jo i njëtrajtshëm i procedurave dhe kritereve.
Procedurat dhe kërkesat për dokumentacion ndryshojnë ndërmjet bashkive, ndërsa praktika e KMD-së evidenton edhe kushte shtesë për përfitimin. Problematikat lidhen si me zbatimin në nivel vendor, ashtu edhe me paqartësinë e formulimit të kriterit të pikës 2.1, shkronja “c”, të VKM-së nr. 666/2019, të ndryshuar.

Informim dhe të dhëna të pamjaftueshme për kategoritë vulnerabël.
Informacioni i administruar nuk lejon një vlerësim të plotë mbi aksesin e kategorive vulnerabël në skemë. Veçanërisht domethënës është fakti se vetëm 2 nga 61 bashki kanë raportuar të dhëna për nxënësit përfitues romë dhe egjiptianë.

REKOMANDIME

Bazuar në gjetjet e monitorimit, në kuadrin ligjor në fuqi dhe në problematikat e evidentuara gjatë administrimit të skemës së bursave për nxënësit e arsimit parauniversitar në institucionet arsimore publike, Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi rekomandon marrjen e masave të mëposhtme:

Ministrisë së Arsimit

Të rishikohet mekanizmi i planifikimit dhe shpërndarjes së kuotave të bursave, duke e mbështetur atë në nevojat e verifikuara të njësive të vetëqeverisjes vendore dhe në numrin e aplikimeve që plotësojnë kriteret. Planifikimi të synojë sigurimin e kuotave të nevojshme për të gjitha kategoritë përfituese të parashikuara nga VKM-ja nr. 666/2019, të ndryshuar, në vijim të rekomandimit të KMD-së nr. 1163 prot., datë 22.06.2026.

Të forcohet koordinimi institucional me njësitë e vetëqeverisjes vendore, duke përcaktuar një proces të rregullt konsultimi përpara miratimit të kuotave për çdo vit shkollor. Ky proces duhet të mundësojë evidentimin paraprak të numrit të aplikimeve, kategorive përfituese, kërkesave të pambuluara të vitit paraardhës dhe nevojave të pritshme për vitin pasardhës.

Të standardizohet, për ciklin e ardhshëm të planifikimit dhe raportimit të bursave, raportimi kombëtar për skemën e bursave**,** nëpërmjet një formati unik që të përdoret nga të gjitha njësitë e vetëqeverisjes vendore dhe që të evidentojë, të paktën: numrin e aplikimeve, numrin e aplikimeve që plotësojnë kriteret, përfituesit, aplikimet e refuzuara dhe arsyet e refuzimit, kategoritë përfituese, kuotat e kërkuara dhe të miratuara dhe burimin e financimit.

Të ndërmerren hapat për rishikimin dhe qartësimin e pikës 2.1, shkronja "c", të VKM-së nr. 666, datë 10.10.2019, të ndryshuar, duke mbajtur në konsideratë rekomandimin nr. 1163 prot., datë 22.06.2026, dhe propozimet e KMD-së të përcjella me shkresën nr. 974/1 prot., datë 02.06.2026. Rishikimi të synojë shmangien e interpretimeve të ndryshme dhe garantimin e mbështetjes për nxënësit e familjeve në nevojë që janë të regjistruar dhe ndjekin arsimin bazë, me qëllim parandalimin e braktisjes shkollore.

Njësive të vetëqeverisjes vendore

Të miratojnë dhe zbatojnë një procedurë të qartë dhe të standardizuar për administrimin e aplikimeve për bursë**,** në të cilën të përcaktohen kriteret, dokumentacioni, afatet, mënyra e aplikimit, procesi i shqyrtimit dhe vendimmarrjes, si dhe mënyra e njoftimit të aplikantëve. Çdo aplikant duhet të pajiset me një dokument ose konfirmim që provon aplikimin, dokumentacionin e dorëzuar dhe kriterin mbi bazën e të cilit kërkohet përfitimi.

Të shmanget kërkimi nga qytetarët i dokumentacionit që disponohet ose mund të sigurohet nga vetë administrata publike, në mënyrë që procedura e aplikimit të mos krijojë barrë administrative të panevojshme, veçanërisht për familjet në nevojë dhe kategoritë vulnerabël.

Të mos vendosen kritere, kushte apo prioritete shtesë që nuk parashikohen nga kuadri ligjor në fuqi**,** dhe kriteret e VKM-së nr. 666 të interpretohen e zbatohen në mënyrë të njëtrajtshme.

Të garantohet që çdo vendimmarrje për refuzimin e kërkesës për bursë të dokumentohet dhe t'i njoftohet aplikantit në mënyrë të arsyetuar, duke përcaktuar kriteret e vlerësuara, shkaqet e refuzimit dhe mjetet ligjore të ankimit, në përputhje me legjislacionin për procedurat administrative.

Të vlerësohet përdorimi i burimeve financiare vendore për mbulimin e nevojave të pambuluara nga kuotat qendrore, në përputhje me kompetencat, mundësitë buxhetore dhe kuadrin ligjor përkatës, duke i kushtuar vëmendje të posaçme nxënësve të familjeve në nevojë dhe kategorive të tjera vulnerabël.

Ministrisë së Arsimit dhe njësive të vetëqeverisjes vendore

Të zbatohet një mekanizëm i dokumentuar për ndjekjen e çdo aplikimi, nga regjistrimi i kërkesës dhe verifikimi i kritereve deri te vendimmarrja, njoftimi i aplikantit dhe realizimi i pagesës së bursës.

Të përmirësohet mbledhja dhe raportimi statistikor i të dhënave sipas kategorive përfituese të skemës së bursave, përfshirë nxënësit romë dhe egjiptianë dhe kategoritë e tjera vulnerabël. Përpunimi i të dhënave që lidhen me përkatësinë etnike të realizohet në përputhje me parimin e vetëidentifikimit vullnetar, mbi një bazë të ligjshme përpunimi dhe duke respektuar garancitë e parashikuara në ligjin nr. 124/2024, "Për mbrojtjen e të dhënave personale". Raportimi dhe publikimi i informacionit statistikor të realizohen në formë të agreguar, duke shmangur identifikimin e nxënësve.

Të garantohet transparenca dhe informimi i plotë i qytetarëve**,** përmes publikimit në faqet zyrtare të institucioneve të kritereve, dokumentacionit, afateve të aplikimit, procedurës së shqyrtimit dhe vendimmarrjes, si dhe informacionit të nevojshëm për ushtrimin e së drejtës së ankimit. Informacioni duhet të jetë i qartë, i kuptueshëm dhe lehtësisht i aksesueshëm për prindërit dhe nxënësit.

Të parashikohen masa të posaçme informimi dhe asistence për familjet dhe nxënësit në situata vulnerabiliteti**,** në mënyrë që vështirësitë administrative, mungesa e informacionit apo aksesi i kufizuar në shërbime të mos shndërrohen në pengesa faktike për aplikimin dhe përfitimin nga skema.

Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi do të vijojë ndjekjen e zbatimit të rekomandimeve, përmes administrimit dhe vlerësimit të informacionit mbi masat e ndërmarra nga institucionet përgjegjëse. Vëmendje do t'i kushtohet planifikimit të kuotave, standardizimit të procedurave dhe garantimit të aksesit efektiv të nxënësve të kategorive përfituese në skemën e bursave.

ANEKS

Pasqyra e informacionit të administruar nga njësitë e vetëqeverisjes vendore

Aneksi paraqet të dhënat e administruara nga KMD sipas statusit dhe plotësisë së informacionit të përcjellë nga bashkitë. Të dhënat nuk janë plotësuar me supozime. Shkurtesa "N.D." tregon se informacioni nuk disponohet ose nuk është raportuar në mënyrë të krahasueshme.

61 bashki | 56 përgjigje | 5 pa përgjigje | 39 me të dhëna numerike për aplikimet në të tre vitet

A. Njësitë e vetëqeverisjes vendore që nuk kanë kthyer përgjigje

Nuk kanë kthyer përgjigje ndaj kërkesës për informacion të KMD-së: Kavajë, Krujë, Maliq, Memaliaj, Prrenjas.

B. Njësitë që kanë kthyer përgjigje, por nuk kanë raportuar aplikime ose kërkesa

Nuk janë raportuar aplikime, nga Bashkia Dropull, Kuçovë, Lushnjë, Pustec.

C. Njësitë me informacion të pjesshëm ose jo plotësisht të krahasueshëm

Bashkia	Informacioni i administruar	Burimi i raportuar i financimit
Berat	Aplikime: të dhëna të paplota / të padisponueshme; Bursa 2022–23 / 2023–24 / 2024–25: N.D. / N.D. / 285	285 nga MAS
Dibër	Aplikime: të dhëna të paplota / të padisponueshme; Bursa 2022–23 / 2023–24 / 2024–25: N.D. / N.D. / 296	MAS
Fier	Aplikime: të dhëna të paplota / të padisponueshme; Bursa 2022–23 / 2023–24 / 2024–25: 213 / 153 / 445	MAS dhe MF
Finiq	Aplikime: të dhëna të paplota / të padisponueshme; Bursa: të dhëna të padisponueshme	MAS
Himarë	Aplikime: të dhëna të paplota / të padisponueshme; Bursa 2022–23 / 2023–24 / 2024–25: 0 / 0 / 8	MAS
Kurbin	Aplikime: të dhëna të paplota / të padisponueshme; Bursa 2022–23 / 2023–24 / 2024–25: 56 / 96 / 80	MAS
Librazhd	Aplikime: të dhëna të paplota / të padisponueshme; Bursa: të dhëna të padisponueshme	N.D
Peqin	Aplikime: info (2022-2023); info (2023-2024); 23 (2024-2025); Bursa 2022–23 / 2023–24 / 2024–25: N.D. / N.D. / 23	MF
Pogradec	Aplikime: të dhëna të paplota; Bursa 2022–23 / 2023–24 / 2024–25: N.D. / 42 / 40	MAS dhe Bashkia

Bashkia	Informacioni i administruar	Burimi i raportuar i financimit
Roskovec	Aplikime: të dhëna të paplota / të padisponueshme; Bursa 2022–23 / 2023–24 / 2024–25: 6 / 9 / 15	N.D.
Sarandë	Aplikime: të dhëna të paplota / të padisponueshme; Bursa 2022–23 / 2023–24 / 2024–25: N.D. / N.D. / 78	MAS dhe MF
Shijak	Aplikime: të dhëna të paplota / të padisponueshme; Bursa: të dhëna të padisponueshme	MAS
Vorë	Aplikime: të dhëna të paplota / të padisponueshme; Bursa 2022–23 / 2023–24 / 2024–25: 87 / 114 / 111	MAS; MF dhe bashkia

D. Njësitë me të dhëna numerike për aplikimet në të tre vitet shkollore

Bashkia	2022–2023 Aplikime / Bursa	2023–2024 Aplikime / Bursa	2024–2025 Aplikime / Bursa	Burimi i raportuar i financimit
Belsh	11 / 11	17 / 17	19 / 19	MAS
Bulqizë	24 / 24	20 / 20	38 / 38	MF
Cërrik	20 / 40	20 / 60	20 / 70	MF
Delvinë	41 / 31	45 / 23	50 / 22	MAS dhe Bashkia
Devoll	12 / 33	29 / 29	73 / 26	MAS
Dimal	0 / 0	0 / 23	70 / 10	MAS dhe Bashkia
Divjakë	8 / 8	12 / 12	12 / 12	MAS
Durrës	715 / 601	792 / 709	800 / 729	MAS dhe Bashkia
Elbasan	352 / 874	460 / 655	355 / 671	MAS
Fushë-Arrëz	9 / 9	17 / 17	8 / 8	MAS
Gjirokastër	10 / 20	19 / 30	28 / 35	MF dhe bashkia
Gramsh	0 / 0	58 / 58	46 / 46	MAS, MF dhe bashkia
Has	0 / N.D.	0 / N.D.	12 / 12	MAS
Kamëz	0 / N.D.	0 / N.D.	600 / 100	MAS dhe Bashkia
Këlcyrë	4-5 / 10	4-5 / 5	4-5 / 5	MAS
Klos	10 / 10	12 / 13	20 / 18	MAS dhe Bashkia

Bashkia	2022–2023 Aplikime / Bursa	2023–2024 Aplikime / Bursa	2024–2025 Aplikime / Bursa	Burimi i raportuar i financimit
Kolonjë	15 / 15	11 / 11	6 / 6	MAS
Konispol	2 / 2	3 / 3	5 / 5	MAS dhe Bashkia
Korçë	483 / 483	582 / 498	617 / 350	MAS dhe Bashkia
Kukës	129 / 125	123 / 115	116 / 114	MAS dhe MF
Lezhë	1 / 30	10 / 80	48 / 80	MAS
Libohovë	5 / 5	5 / 5	10 / 10	MAS dhe MF
Malësi e Madhe	9 / 30	28 / 28	25 / 25	MAS
Mallakastër	18 / 18	29 / 29	29 / 28	MAS
Mat	16 / 15	68 / 68	81 / 81	MAS dhe Bashkia
Mirditë	35 / 33	34 / 31	28 / 24	MAS
Patos	0 / 0	57 / 15	83 / 15	MAS
Përmet	2 / 2	3 / 3	3 / 3	MAS
Poliçan	15 / 14	24 / 24	26 / 21	MAS
Pukë	41 / 41	25 / 25	30 / 30	MAS
Rrogozhinë	0 / N.D.	25 / 25	3 / 32	MAS dhe Bashkia
Selenicë	25 / 25	30 / 30	33 / 30	MAS; MF dhe bashkia
Shkodër	336 / 270	306 / 278	279 / 265	N.D
Skrapar	10 / 11	24 / 25	33 / 24	MAS dhe Bashkia
Tepelenë	12 / 12	20 / 20	20 / 20	MAS
Tiranë	2700 / 1607	2737 / 2101	2800 / 2439	MAS dhe Bashkia
Tropojë	6 / 6	16 / 16	10 / 10	MAS dhe Bashkia
Vau i Dejës	95 / 90	83 / 83	80 / 79	MAS
Vlorë	283 / 248	368 / 311	397 / 253	MAS dhe Bashkia